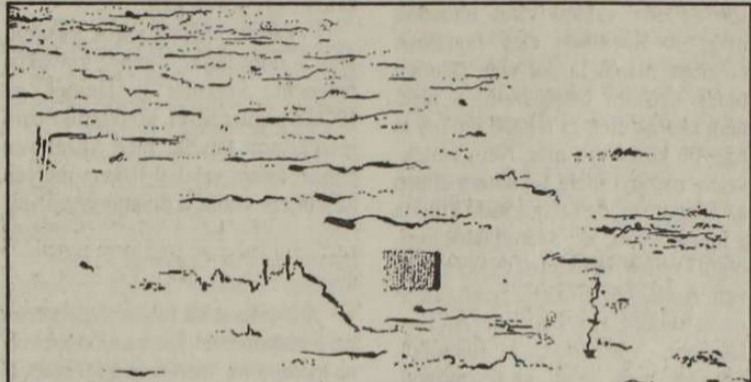

Készülnek a budai gyógy-idegenforgalmi negyed tervei

A rózsadombi emésztők fertőzik a források vizét?

Korábban a sajtóban olvashattunk arról, hogy a Török-, a Lukács- és a Malom-forrás vizében baktériumfertőzést észleltek. A szakemberek úgy vélték, hogy a fertőzést a Rózsadombon és környékén épített, tiltott emésztők okozták. Emiatt egyes fürdők vizét az utóbbi időben fokozottan ellenőrzik és folyamatosan fertőtlenítik. Póta Gyulát, a II. kerületi önkormányzat polgármesterét kérdeztük minderről.

– A problémáról tudomásunk van, és az igazság kiderítése érdekében mi már megtettük a szükséges lépéseket – mondta Póta Gyula.

Gellért Gábor rajza

– Ezek szerint elismerik, hogy a Rózsadombon lévő tiltott emésztők szennyezik a források vizét?

– Ez egy szakértői vélemény, de hallottam már olyan megállapítást is, miszerint az ORFI alatt lévő forrásból, illetve a Margit-szigeti forrásból származik a baktériumfertőzés, s ezeket nem a rózsadombi emésztők szennyezik. Az ORFI-tól a Császár fürdőig terjedő területet már korábban rendezés alá vontuk, szeretnénk itt kialakítani a budai gyógy-idegenforgalmi negyedet. Ennek a területnek a rendezési tervét már 1990-ben megrendeltük, amibe beletartozik egy infrastrukturális tanulmány is. Ez a közlekedéssel, a közművek állapotával foglalkozik. A vizsgálat kiterjed arra is, hogy a vizek állapota és a csatornázottság hogyan függ össze egymással, tehát nyilvánvalóvá fog válni, hogy igaz-e az állítás.

– Ha a vizsgálat kimutatja, hogy az emésztők tényleg szennyezik a források vizét, mit tudnak tenni?

– A tanulmány egyértelműen megmutatja, hogy a források honnan fertőződnek, így, ha meglesznek az eredmények, annak függvényében „lépni fogunk”.

– A csatornahálózat kiépítése költséges beruházás. A II. kerületben jelenleg hol folynak csatornázási munkák?

– 1991-ben Pesthidegkúton indítottunk el egy beruházást, eddig ez a terület teljesen ellátatlan volt. Ez egy önerős csatornaépítési program, a lakók 75 ezer forinttal „szálltak be”. A többi pénz az állami céltámogatásból, a közületek befizetéseiből és az önkormányzati támogatásból fedezük. Emellett a kerületben máshol is folynak munkálatok. A Phare-pro-

gram keretében oldjuk meg a budapesti termálkarszt barlangjainak és forrásainak védelmét. A Rózsadomb és Látóhegy ellátatlan területein is szervezünk a jövőben önerős csatornaépítést. A beruházások e része azonban nagy mértékben függ attól, hogy az új céltámogatási rendszer mit tesz majd lehetővé. Az önkormányzat lehetőségei igen korlátozottak. Az állami költségvetésből viszszaajuttatott jövedelemadóból ugyan infrastrukturális beruházásokra nincsen fedezet, legfeljebb az ingatlanok eladásából tudunk pénzt adni. A jövőben is az önerős csatornaépítést kívánjuk szorgalmazni.

– Mikorra várható, hogy a kerületben mindenütt lesz csatornarendszer?

– A csatornaépítés nagymértékben függ az állami céltámogatási rendszer alakulásától, de optimális esetben is még 10-15 évre lesz szükség, hogy ez a probléma megoldódjon.

(6. t. g.)

A Budapest Társaság nem lesz tömegszervezet Egy belvárosi klubban találkozhatnak a város fejlesztésében érdekeltek

Nemrég tartotta első hivatalos közgyűlését a tavaly decemberben megalakult Budapest Társaság. A közgyűlésen a százötven alapító tagot számláló egyesület az előzetes elgondolásnak megfelelően az elmúlt hónapok eseményeit tekintette át, és újraválasztotta vezetését. Az elhangzott főbb kérdésekről, elhatározásokról Weszelovszky Zoltán, az egyesület elnöke tájékoztatta lapunkat.

– Figyelembe véve az elmúlt hónapok eredményeit, milyen célokat, eredményeket valósított meg a Budapest Társaság?

– A közgyűlésen egyetértés volt abban – korábbi elhatározásunkkal összhangban –, hogy a társaság emberközponitú legyen. Ez azt jelenti, hogy elsősorban nem Budapest „életlen tárgyival” (házakkal, utakkal, hidakkal...) és azok fejlesztésével kívánunk foglalkozni, hanem inkább az itt lakó emberek életminőségével, komfortjával. Ez az alapelv testet is öltött a már elindított nyolc jelentősebb programunkban. Így például nagyon fontosnak tekintjük a közbiztonság kérdését. Kezdeményezésünkre a XIII. kerületben megalakult a Közrendvédelmi Önkéntes Egyesület, melynek alapítói túlnyomórészt nyugdíjas katonatisztek. Szeretnénk, ha ez az egyesület az Országos Polgárőr Szövetséggel együttműködve segítené lakossági oldalról a rendőri munkát. Itt persze hangsúlyoznom kell, hogy nem mi akarjuk megoldani azokat a kérdéseket, melyet már sokan mások sem tudtak megoldani. Mi egyfajta mediátor, katalizátor kívánunk lenni, hogy a különböző lakossági kezdeményezések a hivatalos szervezetek munkáját hatékonyan tudják segíteni és kiegészíteni.

– Említette, hogy több programot útnak indítottak már. Beszélne az egyesület többi kezdeményezéséről is?

– Szeretnénk megteremteni a középiskolák zenei versenyének hagyományát, s a budapesti győztesek esetleg a későbbiekben más európai városok zenekarával, énekkaraival mérkőzhetnének. Megkerestünk több mint kétszáz középfokú iskolát, de összesen talán mintegy tizenöt választ kaptunk. Ennek ellenére nem adjuk fel elképzelésünket, egyelőre ez a tizenöt iskola mutatkozik majd be, hiszen igen értékes nevezéseket kaptunk.

– Nagyobb jelentőségű és nagyobb szabású elképzelés egy új egészségügyi szűrési hálózat modelljének kialakítása. Szeretnénk Budapest egy vagy két kerületében olyan bázisokat létrehozni, ahol mindenki évente, vagy legalábbis rendszeresen átvizsgáltatná magát. Az orvosok itt nemcsak a szomatikus és organikus betegségeket vizsgálják majd, hanem előtérbe kerülnek a lelki, pszichikai torzulások is. A program frásos anyaga elkészült már, és fél-egy éven belül válik Budapest egy-két kerületében megvalósíthatóvá.

– Az ilyen jellegű beruházások általában igen költségesek. Honnan várják az induláshoz és üzemeltetéshez szükséges anyagi támogatást?

– A támogatás megszerzéséhez különböző forrásokat szeretnénk igénybe venni. Egyrészt hazai intézményeket – részben a hivatalosakat is, hiszen sok alapítvány kifejezetten ilyen céllal jött létre. Munkánkba szeretnénk a hazai cégeket, vállalkozásokat, bankokat, biztosítókat be-

vonni, és természetesen számítunk a külföldön élő magyarokra is, és azokra a külföldi cégekre, amelyek hazánkban hosszabb időre kívánnak berendezkedni.

– Tevékenységük jellegéből adódóan felmerül a kérdés, hogy milyen az egyesület és a fővárosi önkormányzat kapcsolata?

– A fővárosi önkormányzatot az első között látogatuk meg, és azóta különböző ügyekben kerestük és találunk meg egymással a kapcsolatot. Mi például szorgalmaztuk egy – az önkormányzat által kialakítandó – Budapest Club létrehozását, ami vágyainknak megfelelően a Belvárosban lenne. Itt reprezentatív előadótermek állnának rendelkezésre, ahol megfelelő otthont kaphatnának a Budapest ügyében megrendezett különböző nemzetközi fórumok. Találkozhattának itt egymással azok a budapesti polgárok is, akik a főváros fejlesztésére vonatkozó kérdések kapcsán kívánnak egymással kapcsolatba lépni. Ezen a bázison esetleg irodát kaphatna néhány társadalmi szervezet (zöld szervezet, városvédő, városfejlesztő szervezet) is.

– Mint ismeretes, a Budapest Társaság pártsemleges egyesület, részt vesznek benne MDF-es, SZDSZ-es és fideszes országgyűlési és önkormányzati képviselők is. Milyen feltételekhez kötik a tagságba való belépést?

– A Budapest Társaságból nem kívánunk tömegszervezetet csinálni, az új tagokat alapvetően inkább felkérésrel szeretnénk megtalálni. A tagság soraiban legnagyobb számban orvosok és mérnökök találhatók, míg a társadalomtudományok és a művészetek területeinek képviselői egyelőre viszonylag kevesebben vannak. Munkánkban hat kerületi polgármester, nyolc országgyűlési képviselő, sok ismert szakintéző (orvosprofesszorok, az Urbanisztikai Társaság elnöke, az Építész Kamara elnöke) vesz részt. A fővárosi önkormányzat tizenkét képviselője jelentette be közgyűlésünkön csatlakozási szándékát, akik a város fejlesztését, fejlődését ökológiai szempontból tekintik majd át egy új szekción belül.

– Mi az, amiről a jövőben változtatni kívánnak, amit a múlt hibájaként vagy hiányosságaként könyveltek el?

– Vannak olyan kínálkozó lehetőségek, melyekkel – tekintettel a rövid időre – még nem éltünk. Itt például arra gondolok, hogy a társaság parlamenti képviselői a megfogalmazódó lakossági igényeket és törekvéseket közvetlenül a parlament szintjére behozhatják, akár törvény módosítás, akár a főváros fejlesztése érdekében szükséges törvények szorgalmazása formájában. Hiányzik például a főváros és a kerületek viszonyát szabályozó törvény, vagy szükség lenne az Óbudai-sziget fejlesztésével kapcsolatos elképzelések egyeztetésére. Ezekben a kérdésekben a Budapest Társaságnak mediátori szerepre kellene törekednie. Júniusra tervezzük a Hajógyári-sziget rendezési kérdésében egy tanácskozás megszervezését a József Attila Színházban. Ide meghívunk minden illetékes szervezetet, intézményt, hatóságot és érdeklődőt. Reméljük, ha a jelenlévők meghallgatják egymás véleményét, akkor ennek eredményeként az álláspontok egymáshoz közelednek és a résztvevők törekvéseit megértik.

(pécs)

VÁROSHÁZA

A MARGITSZIGETEN júniustól új parkolási rend lép életbe. Az elektronikus rendszer május végén próbaüzemmel indul, június elején pedig teljes kapacitással megkezdheti működését. Az Árpád híd felől lehajtó gépjárművek mágneskártyával léphetnek be a szigetre. A behajtást sorompó akadályozza, a hídléjárónál elhelyezett információs blokk jelzi, hogy van-e szabad parkolóhely. A Margit híd felől a tavábiakban is csak a BKV autóbuszjai hajthatnak be.

KUTYASÉTÁLTATÓKAT ellenőrizt a rendőrség az V. kerületi önkormányzat felkérésére. Az ebtulajdonosokat a legtöbb esetben figyelmen kívül hagyják az előírásokat, amiért felelősségre vonták őket. Több esetben súlyosan vétekett például a közegészségügyi előírások ellen, amikor kutyájukat beengedték a gyermekjátékokra.

A ZSIDÓ HITKÖZSÉG kapja vissza a Munkácsy Mihály utcai volt külügyi szálló épületét, amely 1952. évi államosításig felekezeti örökségként működött. A jelenleg az MSZP tulajdonában lévő épületet a párt az elmúlt években harmincmillió forintot költött, amelyet most valamilyen módon szeretne visszakapni. Az ügyben még folynak a tárgyalások.

ÚJ SÉTÁLÓUTCA létesítésének kezdetét jelenti az a két irodaház, amelyet a Károly körút és a Holló utca között építenek. Az elképzelések szerint nyolctíz év alatt épülne ki az egész sétány a Dob utca és a Király utca között.

CSALÁDI VÉRADÁST szervez idén is a Margitszigeten a Bríngahintó Gmk. május 29-én, 30-án és 31-én. A tavalyi hasonló akción több mint hétszázan adtak vért. Most is lehetőség lesz a helyszínen ingyenes koleszterinszint- és vércukormérésre, az eseménynek pedig a gyermeknap jótékony-szórakoztató rendezvényei adnak keretet.

A kerékpározás a kiegyezést követően jött divatba Pesten, de már 1869-ben arról cikkeztek a lapok, hogy a velocipéd – melyet éppen akkoriban magyarosítottak gyorsnyira – csak múló kedvtelés, ahogy jött, úgy múlik is el. Igazán nem voltak jó kilátásai Kertész és Eisert kereskedőknek, akik voltak annyira elszántak, hogy velocipédüzletet nyissanak Pesten. Ötven forintért – ez egy nagyon szerezni szoba-konyhás lakás évi bére volt 1870-ben – árulták a járműveket. A Fővárosi Lapok szerint 1870-ben már csak egyetlen ember velocipédezett a városban. Kár, hogy a nevént nem írták meg, csak azt, hogy a Városliget útján szokott suhanni. Ebben az évben akadt egy másik vállalkozó is, bizonyos Passier Henrik, aki a gyorsnyir divatját akarta feltámasztani, s az István téren nyitott amerikai típusú kerékpáriskolát.

A jármű népszerűsége még jó ideig váratott magára. Néhány megállított akadt csak, aki a sport kedvéért tekerte a pedált. Szűk érdeklődő kör tapsolt 1879. április 8-án Mihálovics Ödönnek a Rudas fürdő előtt. E férfiú előző nap reggel indult el Keszthelyről, s noha Csornán eltört alatta a velocipéd, mégis három kerek órával előbb ért Pestre, mint tervezte. Zmertich Iván velocipédatléta ennél jóval nagyobb utat tett meg. Ó Londonból indult, s 1880. június 30-án érkezett Pestre. Nagy tömeg várta az óbudai sorompónál, ő azonban a vörösvári sorompónál futott be, ahol csak négyen ácsorogtak: Esterházy Miksa, az Atlétikai Club elnöke, Császár Ferenc, a klub titkára, gróf Szapáry Antal és Thaisz Elek, a főkapitány. Négyük eljenzése közepette szállt le a nyeregből Zmertich, és Esterházy kocsiján nyomban a Hungária Szállóba hajtott, ahol az üdvözléseket fogadta és persze élménybeszámoló is

tartott. Útközben háromszor esett le a velocipédéről, egy alkalommal pedig tengelytörést szenvedett.

Zmertich Iván, a 25 éves szenecei földbirtokos azokban az esztendőben Angliában folytatta tanulmányait, s éppen csak hazalátogatott. Kimagasló sportteljesítményéért aranyérmeket kapott, s közökhajásra július 3-án a Városligetben is bemutatva „velocipédutazási módszerét”. De ez még mind semmi! Tiszteletére az Atlétikai Club éjszakai gyaloglóversenyt rendezett az Orczy-kertben. Az ötlet nem volt túlságosan népszerű, mindössze ketten vállalkoztak az 50 kilométeres táv megtételére, ennek ellenére a klub elnöke és titkára egész éjszaka a céljelző rúd mellett virrasztott. A győztes Ráth Lajos lett, aki 8 óra 15 perc alatt tette meg a távot, míg a másik induló, ifjú Kossuth Péter nem fejezte a versenyt, útközben feladta.

Nem sokkal később, 1883-ban már arról olvashattunk, hogy ismét divatossá kezd válni a velocipédkezés. Elnevezésére több javaslat is született, a legjobbnak a nyargonca és a magaló bizonyult. Ekkoriban született meg az első szabályok: kitémi balra, előzni jobbról kellett, a járókelők figyelmeztetése pedig csengetéssel és kiáltással történt. Temetési és vallási menetekben nem volt szabad áttörni, a szűk utcákban pedig megtiltották a velocipédkezést. Aztán éppen szántát éve, 1883. május 6-án megtartja alakuló ülését az Előre Vasparipa Egyesület. Ettől kezdve a kerékpár elterjedése előtt nem volt akadály. Még azt is kitalálták, hogy segítségével lovagi tornát rendeznek, ahol a lovat a velocipéd helyettesíti:

Pesti emléklapok

Zubovics, az aknák mestere

Velocipéd 1869-ből

1883 decemberében két vívómester, Vermes Lajos és Adler József arra vállalkozott, hogy kardmérkőzést vívnak velocipéden. Nagyszámú közönség előtt csaptak össze, s miként a korabeli tudósítások írták, ördöngösen velocipédéztek, s a kardot eközben villámgyorsan suhogtatták. Sajnos Adler velocipédje egy idő után összerokkadt, így az érdekes küzdelem hatszori egymásnak rontás után befejezetlen maradt.

A bátrak és különcök sorában előkelő hely illelt meg Paul Boyton amerikai hajóskapitányt, aki 1876 augusztusában Bécsben ereszkedett a Dunára és úszva érkezett Pestre. Útja zavartalan volt, mindössze Győr magasságában történt egy kis baj, a kapitány nekiüszött egy vízimalomnak. Augusztus 24-én érkezett meg Pestre, és mondani sem kell, ezrek várták rá. Lábára kis magyar zászló volt kötve, s a Depiny-féle uszodánál

(az Erzsébet híd pesti hídfőjének helyén állt) lépett partra.

Boyton öltözékét sokan megcsodálták, de csak kevesen tudták, hogy ő találta fel. Ruganyos gyantából készült összkomfortos ruhája csak az arcot hagyta fedetlenül, egyébként felfújható levegőtartókkal, vitorlával, edeltáskával, jelzőkészülékkel, sőt, evezővel is fel volt szerelve. Paul Boyton ebben már 1875-ben átúszta a La Manche-csatornát, két évvel később pedig a Messinai-szorost. A merész utazó felelevenítette néhány kalandját, s elmondta, hogy hátton és szivarozva szeret úszni. Bemutatta különleges kauszokruháját, amely alatt posztóöltözetet szokott viselni, amely mindig száraz marad. Boyton kapitány négy alkalommal lépett fel a Császár fürdőben, s bemutatva a ruha sokoldalú alkalmazhatóságát. Több órát a vízben töltve deszkalapokból tutajt ácsolt, hallevest főzött, tűzijátékot csinált, papírcsónakokat torpedóztott, sőt, még mentési gyakorlatokat is bemutatott.

Neki azonban akadt egy magyar vetélytársa is...

Szokatlan jelenet játszódott le 1877. február 25-én a Hungária Szállóban. Magas rangú személyek, többek között Szende Béla honvédelmi miniszter, Fejérváry Géza tábornok és Edelsheim-Gyulay Lipót, Magyarország főhadparancsnoka mosolyogva szorított kezét egy víztől csepeggő főhadnaggyal. Ez az úr Zubovics Fedor volt. A bátor katonaszázados a Dunában, hogy a nyilvánosság előtt mutassa be szabadalmazott tömlőjét.

Délben már talpalatnyi hely sem akadt a parton, metsző szél fúj, a Duna vize 4,5 fokos volt. Zubovics a Rudas fürdőnél, lóháton ereszkedett a vízbe, s a ló oldalán jól lehet látni a kauszuk légtömlőt, azt az úszókészüléket, amelyért e próbára sor kerülhetett. A tudósítások feljegyezték, hogy Zubovics pörge kalapot, rövid vadászkabátot, lengyel nadrágot és csizmát viselt. Kevés híján kilencpernyi utazás után a Várműhöz alatt érte el a pesti partot, ott már lovas kocsi várta, ezen érkezett meg a Hungáriához, hogy fogadja a gratulációkat. Zubovics ekkor már az úszókészülék negyedik változatát próbálta ki, de ezt sem tartotta kielégítőnek.

Zubovics Fedor is azon feltalálók közé tartozik, akiknek nevére szerencsére fennmaradt, azonban nem a kauszoktömlő révén, amely egyébként a lovas alakulatok gyors vízi átkelését volt hivatva elősegíteni. Az akkor szárazföldi torpedónak nevezett szerkezetnek köszönhető halhatatlanságát. Tulajdonképpen az akna tökéletesített változatát szerkesztette meg, többféle formában is. Készített úgynevezett taposóaknát, villamoszággal felrobbantható bombát, olyat, amelyet óraművel lehetett időzíteni! Ezek kifejlesztését 1882-ben fejezte be, s hamarosan több ország is érdeklődött a szerkezetek iránt. Leghamarabb Kína, Svájc és Svédország vásárolta meg a találmányokat, később Anglia is, ahol Zubovics személyesen mutatta be a kormányának ördögi találmányainak működését.

Zubovics Fedor élete máskülönbén kész regény volt. Harcolt Garibaldi oldalán, s évekig szolgálta az egyiptomi alkirályt is. A szegedi árvíz idején is hallatott magáról, készített ugyanis egy propellerrel ellátott csónakot, amely azonban nem bizonyult hasznavehetőnek. Ma már tudjuk: szeniális gondolat volt.

Fehér Béla